

Sodelovanje Slovenije v transnacionalnih in medregionalnih programih evropskega teritorialnega sodelovanja v obdobju 2014-2020

1. Evropsko teritorialno sodelovanje 2014-2020

V programskem obdobju 2014-2020 se bo evropska kohezijska politika izvajala v okviru dveh ciljev: »naložbe v rast in delovna mesta« ter »evropsko teritorialno sodelovanje«. Oba cilja bosta glavna mehanizma, s katerima si bo Evropska unija prizadevala izpolniti cilje strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast s pomočjo ustvarjanja rasti in novih delovnih mest, obvladovanja podnebnih sprememb in energetske odvisnosti ter zmanjševanja revščine in socialne izključenosti.

Glavnina evropskih sredstev bo na voljo v okviru operativnih programov cilja »naložbe v rast in delovna mesta«.

Evropsko teritorialno sodelovanje se deli na:

- a) **čezmejno sodelovanje** med sosednjimi regijami (NUTS 3) na kopenskih in morskih mejah dveh ali več držav članic ali države članice in tretje države;
- b) **transnacionalno sodelovanje** na večjem geografsko zaokroženem območju, ki pokriva več držav (NUTS 2) in vključuje partnerje na nacionalni, regionalni in lokalni ravni;
- c) **medregionalno sodelovanje** na ozemlju vseh 28 držav članic Evropske unije, Norveške in Švice ter le v primeru programa ESPON 2020 še Islandije in Lihtenštajna.

V nadaljevanju opredeljujemo transnacionalne in medregionalne programe.

2. Sodelovanje Republike Slovenije v transnacionalnih in medregionalnih programih

V obdobju 2007-2013 je Slovenija sodelovala v 4 transnacionalnih programih (Območje Alp, Srednja Evropa, Jugovzhodna Evropa, Mediteran) in 4 medregionalnih programih (INTERREG IVC, INTERACT II, URBACT II, ESPON 2013).

V obdobju 2014-2020 bo Slovenija upravičena do sodelovanja v naslednjih transnacionalnih in medregionalnih programih:

a) transnacionalni programi:

- Območje Alp,
- Mediteran,
- Podonavje,
- Jadransko-jonski program,
- Srednja Evropa.

b) medregionalni programi:

- INTERREG EUROPE,
- INTERACT III,
- URBACT III,
- ESPON 2020.

V primerjavi s programskim obdobjem 2007-2013 se je transnacionalni program Jugovzhodna Evropa preoblikoval v dva transnacionalna programa: Podonavje in Jadransko-jonski program. Območji teh programov sta se prilagodili območju EU makroregionalnih strategij, da bi lahko programa bolje podpirala obstoječo Strategijo EU za Podonavsko regijo in nastajajočo Strategijo EU za Jadransko-jonsko regijo. Pri medregionalnih programih ni prišlo do večjih geografskih sprememb. Program medregionalnega sodelovanja INTERREG IVC se je preimenoval v program medregionalnega sodelovanja INTERREG EUROPE. Programi transnacionalnega in medregionalnega sodelovanja odpirajo možnosti sodelovanja upravičencev iz različnih držav in omogočajo dostop do znanja in

izkušenj predstavnikom nacionalne, regionalne in lokalne ravni, interesnih združenj, raziskovalnih institucij in civilne družbe ter predstavnikom resornih ministrstev in njihovih izvajalskih institucij, kar bo prispevalo k učinkovitejšemu reševanju skupnih izzivov ter izrabi potencialov za uravnotežen trajnostni razvoj in nenazadnje k povečevanju konkurenčnosti in prepoznavnosti Slovenije v širšem prostoru.

3. Priprava programov sodelovanja za transnacionalne in medregionalne programe

Vsi programi izhajajo iz ciljev EU strategije Evropa 2020 in Teritorialne agende 2020 ter potreb, izzivov in razvojnih potencialov. Upošteva se pravilo osredotočenja na **manjše število tematskih ciljev**, koordinacije in sodelovanja ter navede pričakovane rezultate. Medtem ko lahko medregionalni programi izbirajo vsa področja iz nabora enajstih tematskih ciljev, določenih v prvem odstavku 9. člena Uredbe (EU) št. 1303/2013, morajo transnacionalni programi 80 % sredstev osredotočiti na največ štiri tematske cilje, dodatni cilj pa je lahko krepitev institucionalnih zmogljivosti javne uprave, zlasti v povezavi z makroregionalnimi strategijami in strategijami morskih bazenov. Dogovorjene prioritete in specifični cilji po posameznih programih so rezultat kompleksnih in dolgotrajnih usklajevanj z vsemi deležniki.

Programi sodelovanja so v različnih fazah priprave. Programi Srednja Evropa, Območje Alp, Mediteran, INTERREG EUROPE, INTERACT III, ESPON 2020 in URBACT III se oddajajo v formalno soglasje državam članicam oziroma partnericam od začetka maja 2014 dalje in bodo predvidoma **predloženi Komisiji do konca julija 2014**. Nova programa Podonavje in Jadransko-jonski program sta s programiranjem začela šele v letu 2014, zato predvidevamo, da bosta oddana **kasneje**.

4. Finančni okvir

4.1 Uspešnost slovenskih upravičencev v obdobju 2007-2013

Skupna vrednost transnacionalnih programov je znašala 930.006.129 evrov, od tega 743.686.361 evrov iz ESRR. Slovenska indikativna alokacija v ESRR v višini 7.315.278 evrov predstavlja okrog 1% EU vrednosti programov. Ko se sredstva zberejo na ravni programa, se delijo med upravičence samo na osnovi kakovosti projektnih predlogov, zato je lahko črpanje nacionalnih partnerjev veliko višje od finančnega vložka države. Projektom je bilo na transnacionalnih razpisih dodeljenih 699 milijonov evrov iz ESRR. Slovenija je bila nadvse uspešna, saj sodeluje 413 slovenskih institucij v 287 od 461 odobrenih projektov. Slovenski projektni partnerji so sklenili pogodbe v višini preko 73 milijonov evrov, od tega dobrih 61 milijonov evrov iz ESRR. Razmerje med slovensko indikativno alokacijo (7,3 milijonov evrov) in pogodbeno vrednostjo projektov - EU del (61 milijonov evrov) je med najboljšimi v Evropi (več kot 800%). Vsi stroški Slovenije na državni ravni so znašali še cca. 2,7 milijona evrov, skupaj z alokacijo cca. 10 milijonov evrov. Neto finančni učinki transnacionalnega sodelovanja so torej šestkratni glede na indikativni in proračunski vložek, hkrati pa projekti zagotavljajo med drugim več kot 800 kakovostnih triletnih delovnih mest.

Za razliko od transnacionalnih programov alokacijo za medregionalne programe določi vnaprej Evropska komisija brez predhodnih nacionalnih alokacij, zato neposredna primerjava med finančnim vložkom Slovenije in izplenom slovenskih upravičencev ni možna.

Tudi v okviru medregionalnih programov so bili slovenski upravičenci zelo uspešni, še zlasti v okviru programa INTERREG IVC, kjer sta bila 302 milijona evrov iz ESRR namenjena izvajanju projektov. 64 slovenskih partnerjev, ki so sodelovali v 58 od skupno 204 projektov, je sklenilo pogodbe v višini 8,7 milijona evrov, od tega 7,4 milijona evrov iz ESRR in 0,9 milijona evrov iz državnega proračuna. Slovenija je na primer imela več upravičencev, kot sta jih imeli visoko razviti državi Finska in Avstrija.

V okviru programa ESPON 2013 je bilo za sofinanciranje aktivnosti namenjenih 34.033.512 EUR iz ESRR. Od 61 projektov, izvedenih v okviru štirih prioritet programa ESPON, je 8 slovenskih upravičencev sodelovalo v transnacionalnih projektnih skupinah 9 projektov. Iz tega naslova je bilo za slovenske partnerje angažiranih 392.419 evrov. Poleg navedenega števila je bilo izvedenih več projektov na področju promocije prostorskih vsebin in objave rezultatov, spremljanja prostorskega razvoja, dopolnjevanja prostorskih kazalnikov in baz podatkov.

V okviru programa URBACT II je sodelovalo 6 slovenskih upravičencev v 6 od skupno 44 projektov, ki so za svoje aktivnosti prejeli 230.250,40 evrov EUR iz ESRR od skupne vrednosti programa, ki je znašala dobrih 53 MEUR iz ESRR.

4.2 Finančni okvir v obdobju 2014-2020 – EU sredstva

V okviru evropskega teritorialnega sodelovanja bo v programskem obdobju 2014-2020 na voljo skupaj skoraj **8,95 milijard EUR** sredstev iz **Evropskega sklada za regionalni razvoj**, kar predstavlja 2,75 % evropskih sredstev, namenjenih za evropsko kohezijsko politiko za obdobje 2014-2020 na evropski ravni. Levji delež sredstev bo namenjenih čezmejnemu programom v višini 6,6 milijarde EUR (74,05 %), medtem ko bo transnacionalnim programom dodeljenih 1,8 milijarde EUR (20,36 %), medregionalnim pa 500 milijonov EUR (5,59 %).

V obdobju 2014-2020 imajo programi, v katerih sodeluje Slovenija na transnacionalni in medregionalni ravni, za povprečno 16 % več EU sredstev kot v preteklem obdobju. Sredstva za medregionalne programe določi Evropska komisija neodvisno od držav članic, medtem ko se sredstva za posamezne čezmejne in transnacionalne programe določijo na podlagi porazdelitve zneskov, ki so jim bili dodeljeni na podlagi velikosti prebivalstva na dotičnih območjih, s strani sodelujočih držav.

Sloveniji je v tekočih cenah pripadlo 62,9 milijona EUR, od tega **8,4 milijonov EUR** za transnacionalne programe. Na podlagi usklajenega predloga, ki je temeljil na analizi uspešnosti slovenskih upravičencev na posameznem programu za obdobje 2007-2013 ter oceni zanimanja za programsko obdobje 2014-2020, je Slovenija sredstva razdelila na naslednji način:

- 2,4 milijona EUR za Srednjo Evropo,
- 2,4 milijona EUR za Podonavje,
- 1,8 milijona EUR za Jadransko-jonski program,
- 1,2 milijona EUR za Območje Alp,
- 0,6 milijona EUR za Mediteran.

V fazi pred pripravo programa Evropska komisija zbere zneske od vseh sodelujočih držav v transnacionalnih programih in v izvedbenem aktu določi skupni znesek na program. V fazi priprave programa sodelovanja se sredstva združijo v skupni proračun na ravni programa, iz katerega se dodeljujejo posameznim končnim upravičencem za projekte, izbrane na javnih razpisih, neodvisno od višine sredstev, ki jih je posamezna država vložila v posamezen program.

Tabela 1: Višina sredstev iz Evropskega sklada za regionalni razvoj za transnacionalne programe, v katerih sodeluje Slovenija:

Program	Srednja Evropa	Podonavje	Jadransko-jonski program	Območje Alp	Mediteran
ESRR v EUR	246.602.270	201.526.848	83.510.000	116.683.308	224.000.000

Skupaj ESRR transnacionalnih programov: 872.322.426 EUR. Povprečni delež slovenske indikativne alokacije znaša manj kot 1 % vrednosti programov.

Tabela 2: Višina sredstev iz Evropskega sklada za regionalni razvoj za medregionalne programe:

Program	INTERREG EUROPE	INTERACT III	ESPON	URBACT III
ESRR v EUR	359.326.000	39.393.000	41.377.000	74.302.006

Skupaj ESRR medregionalnih programov: 514.398.006 EUR.

Skupna višina sredstev iz ESRR, namenjena transnacionalnim in medregionalnim programom, v katerih sodeluje Slovenija, znaša 1.386.720.432 evrov.

V okviru transnacionalnih in medregionalnih programov lahko upravičenci načeloma prejmejo povračilo iz sredstev ESRR do 85 % upravičenih izdatkov, razen če ne bo na posameznem programu določeno, da je povračilo iz zneska ESRR nižje. Preostalih 15 % nacionalnega sofinanciranja ali več krijejo bodisi upravičenci sami, bodisi države članice ali regije iz svojih proračunov glede na sistem, ki ga vzpostavijo v okviru svojih držav.

Sredstva ESRR se v okviru transnacionalnih in medregionalnih programov dodeljujejo prek javnih razpisov, ki jih objavljajo organi upravljanja v tujini. Organi upravljanja sklenejo pogodbo za sredstva ESRR neposredno z vodilnim partnerjem, ki prevzame odgovornost za zagotovitev izvedbe celotnega projekta in z drugimi upravičenci iz različnih držav sklene sporazum, na podlagi katerega jim nakazuje sredstva skladno s potrjenimi izdatki.

5. Skupne strukture upravljanja in nadzora

S transnacionalnimi in medregionalnimi programi sodelovanja upravljajo skupna programska telesa v imenu vseh držav partnerk v programu

Skupna programska telesa so:

a) organ upravljanja, ki upravlja celoten program v imenu vseh držav partnerk v programu in podpisuje pogodbe za sredstva ESRR z vodilnim partnerjem;

b) skupni sekretariat, ki opravlja strokovno-tehnične naloge za izvajanje programa skladno z navodili organa upravljanja in skupnega nadzornega odbora, vodi javne razpise ter spremlja izvajanje projektov in programa; praviloma je nameščen pri organu upravljanja in zaposluje mednarodni tim strokovnjakov;

c) organ za potrjevanje upravlja s sredstvi ESRR programa in opravlja izplačila vodilnim partnerjem; naloge so lahko tudi združene v okviru organa upravljanja;

d) revizijski organ opravlja sistemske revizije in vzorčne revizije operacij v sodelovanju s skupino revizorjev, v katero imenujejo svoje predstavnike države partnerke v programu, razen če države partnerke v programu ne pooblastijo revizijskega organa za neposredno izvajanje revizij na celotnem programskem območju;

e) nadzorni odbor usmerja in nadzira izvajanje programa ter odloča o dodeljevanju sredstev ESRR izbranim projektom; države partnerke v programu imenujejo svoje predstavnike v nadzorni odbor, odločanje poteka praviloma s soglasjem in po načelu ena država - en glas;

f) odbor za programiranje, sestavljen iz predstavnikov sodelujočih držav, ki v fazi programiranja usmerjajo in potrjujejo pripravo programov sodelovanja, dokler ni ustanovljen nadzorni odbor po odobritvi programov sodelovanja s strani Evropske komisije.

Organ upravljanja določijo soglasno vse države partnerke. Revizijski organ in organ za potrjevanje se praviloma nahajata v isti državi kot organ upravljanja.

Vsi organi upravljanja ter posledično ostale skupne strukture za transnacionalne in medregionalne programe se nahajajo v tujini. Organi upravljanja, ki so opravljali to nalogo že v obdobju 2007-2013, nadaljujejo s svojim delom tudi v programskem obdobju 2014-2020, razen organov upravljanja v novih programih: Jadransko-jonskem programu, ki je nov, in Podonavju, kjer gre za drug organ v isti državi.

6. Tabelarični prikaz transnacionalnih in medregionalnih programov evropskega teritorialnega sodelovanja 2014-2020

V nadaljevanju je podan kratek povzetek skupnih značilnosti transnacionalnih in medregionalnih programov ter osnovne informacije za vsak posamezni transnacionalni program, ki obsegajo tudi dogovorjene prioritete in specifične cilje, ki bodo podlaga za dodelitev podpore ESRR. Zadnja prioriteta pri vsakem programu, ki sicer v tabelaričnem prikazu ni navedena, je tehnična pomoč za izvajanje programa, ki se napaja iz največ 6 % vrednosti ESRR programa, preostali del pa se dopolnjuje z nacionalnimi sredstvi.

1) Transnacionalni programi

Poslanstvo transnacionalnih programov je priprava skupnih razvojnih rešitev za skupne izzive na širšem, zaokroženem geografskem območju EU na ravni NUTS 2 regij. Poudarek je na krepitvi institucionalnih zmogljivosti javne uprave in javnega sektorja, tudi v povezavi z zasebnim, na izboljšanju razvojnih politik, pa tudi konkretnih transnacionalnih rešitev.

Prioritetna področja v večini programov so: inovativnost, energija, okoljske vrednote in tveganja, trajnostna mobilnost in promet ter podpora makroregionalnim strategijam EU.

Specifičnost programov je v teritorialnem in integralnem pristopu (učinki razvojnih politik na območju, povezovanje vseh relevantnih akterjev v okviru istega partnerstva za boljše usklajevanje interesov, pristopov in rešitev) za skladen regionalni razvoj. Projekti niso investicijske, tehnološke ali znanstvene narave, vsi pa so naravnani na splošno oziroma širšo korist.

Ključni neposredni učinki projektov se kažejo kot: transnacionalne strategije, akcijski načrti, usklajene metodologije in orodja, priprava večjih transnacionalnih investicij, vzpostavljanje dolgoročnih partnerstev ter skupnih struktur in sistemov upravljanja na različnih področjih, pilotne aktivnosti, prenos znanj in izkušenj med institucijami in regijami.

Program Območje Alp	
Program obsega celotno območje Avstrije, Lihtenštajna, Slovenije in Švice; regije v okviru naslednjih držav: Francije (Pononje-Alpe, Provansa-Alpe-Azurna obala, Franche-Comté, Alzacija); Nemčije (okrožja Gornje Bavarske, Švabske in Bavarske, Tübingna, Freiburga in Baden-Württemberg); Italije (Lombardija, Furlanija-Juljska krajina, Veneto, Trentino-Alto Adige, Valle d'Aosta, Piemont, Ligurija). Programsko območje obsega gorati svet, predgorja in metropole. Območje ostaja enako kot v obdobju 2007-2013 in se predvidoma sklada z območjem EU makroregionalne strategije v nastajanju.	
Organ upravljanja ostaja Dežela Salzburg; Sekretariat: Bavarska okoljska agencija, München, Nemčija	
Višina sofinanciranja iz ESRR znaša: 116.683.308 evrov.	
Cilji programa so: vzpodbujanje kakovosti projektov in njihovo financiranje; podpora diskusijam o dolgoročnem razvoju in koheziji območja; pospeševanje sodelovanja in priprave skupnih rešitev.	
Vsebina programa	
Prioriteta 1	Inovativna družba
1.1.	Izboljšanje okvirnih pogojev za inovativnost
1.2.	Krepitev zmogljivosti na področju storitev splošnega pomena
Prioriteta 2	Nizko-ogljikna družba
2.1.	Vzpostavitev transnacionalnih in integralnih nizko-ogljiknih politik in ukrepov
2.2.	Povečanje opcij za nizko-ogljikno mobilnost in promet
Prioriteta 3	Življenjski prostor
3.1.	Trajnostna raba naravne in kulturne dediščine
3.2.	Varovanje, razvoj in ekološka povezanost alpskih ekosistemov
Prioriteta 4	Dobro upravljanje
4.1.	Razširitev večnivojskega in transnacionalnega upravljanja na območju
Prioriteta 5	Tehnična pomoč
5.1.	Povečanje učinkovitosti in uspešnosti upravljanja in izvajanja programa
5.2.	Krepitev sposobnosti projektnih prijaviteljev in upravičencev
5.3.	Profiliranje programa in njegove razpoznavnosti
Prevladujoči upravičenci so: pravne osebe javnega prava, pravne osebe pod javnim nadzorom, zasebne institucije, organizacije, združenja.	

Program Mediteran	
Program obsega celotno območje držav članic Hrvaške, Cipra, Grčije, Malte in Slovenije ter nečlanic Albanije, Črne gore ter Bosne in Hercegovine; regij v okviru naslednjih držav članic: Francije (Korzika, Languedoc-Roussillon, Osrednji Pireneji, Provansa-Alpe-Azurna obala, Poronje-Alpe); Italije (Abruzzo, Apulija, Bazilikata, Kalabrija, Kampanja, Emilija-Romanja, Furlanija-Juljska krajina, Lacij, Ligurija, Lombardija, Marke, Molize, Piemont, Sardinija, Sicilija, Toskana, Umbrija, Valle D'Aosta, Veneto); Portugalske (Algarve, Alentejo, Lizbona); Španije (Andaluzija, Aragon, Katalonija, Balearski otoki, Mursija, Valensija, Ceuta in Melilja); Velike Britanije (Gibraltar). Območju iz leta 2007-2013 so priključene še štiri regije (po ena na Portugalskem in v Franciji ter dve v Italiji).	
Organ upravljanja ostaja PACA (Regija Provansa-Alpe-Azurna obala), Marseille, Francija.	
Višina sofinanciranja iz ESRR znaša: 224.000.000 evrov.	
Cilj programa je promoviranje trajnostnega razvoja mediteranskih regij: inovativnih konceptov in praks, vzdržne rabe virov in socialne vključenosti na celosten in teritorialno podprt način.	
Vsebina programa	
Prioriteta 1	Krepitev inovacijskih zmogljivosti za pameten in trajnostni razvoj
1.1.	Pospeševanje transnacionalnih dejavnosti inovativnih grozdov in omrežij ključnih sektorjev na območju
Prioriteta 2	Razvijanje nizko-ogljicnih strategij in energetske učinkovitosti na specifičnih območjih
2.1.	Dvig zmogljivosti za boljše energetske upravljanje javnih zgradb na transnacionalni ravni
2.2.	Povečanje deleža obnovljivih lokalnih virov energije v strategijah in planih
2.3.	Izboljšanje zmogljivosti za uporabo obstoječih nizko-ogljicnih transportnih sistemov in multimodalnih povezav med njimi
Prioriteta 3	Varovanje in razvijanje mediteranskih naravnih in kulturnih virov
3.1.	Razvijanje trajnostnih politik za boljšo uveljavitev naravnih virov in kulturne dediščine, vključno s tveganji in turizmom
3.2.	Vzdrževanje biološke raznolikosti in naravnih ekosistemov z boljšim upravljanjem in povezovanjem varovanih območij
Prioriteta 4	Izboljšanje upravljanja na območju Mediterana
4.1.	Podpora procesu krepitve in razvijanja okvirov večstranske koordinacije za skupne odzive na skupne izzive
Prioriteta 5	Tehnična pomoč
5.1.	Uspešno izvajanje programa sodelovanja
5.2.	Izboljšanje podpore prijaviteljem in upravičencem ter okrepitev vključenosti relevantnih partnerjev v izvajanje programa
Prevladujoči upravičenci so: pravne osebe javnega prava, pravne osebe pod javnim nadzorom, zasebne institucije, organizacije, združenja.	

Jadransko-jonski program	
Program je eden od dveh naslednikov programa Jugovzhodna Evropa in je po območju skladen z EU Jadransko-jonsko makroregionalno strategijo v pripravi.	
Obsega celotno območje držav članic Slovenije, Hrvaške in Grčije ter nečlanic Bosne in Hercegovine, Srbije, Črne gore in Albanije; regije v okviru Italije (Furlanija-Juljska krajina, Veneto, Trento, Bozen, Lombardija, Emilija-Romanja, Marke, Umbrija, Abruzzo, Molize, Pulija, Bazilikata, Kalabrija, Sicilija).	
Organ upravljanja je Dežela Emilija-Romanja, Bologna, Italija.	
Višina sofinanciranja iz ESRR znaša: 83.510.000 evrov.	
Cilj in vsebina programa so še v nastajanju. Znana je le prva orientacija k tematskim ciljem:	

inovativnosti in konkurenčnosti, nizkoogljični družbi (energija, trajnostna mobilnost), okoljskim vrednotam in virom ter prometu, horizontalno pa k institucionalnim zmogljivostim v povezavi z makroregionalno strategijo ter večji socialni vključenosti poleg prioritete, namenjene tehnični pomoči.

Program Podonavje

Program je eden od dveh naslednikov programa Jugovzhodna Evropa in je po območju skladen z EU makroregionalno strategijo za Podonavje, ki se že izvaja.

Obsega celotno območje držav članic Češke, Slovaške, Avstrije, Madžarske, Slovenije, Hrvaške, Romunije in Bolgarije ter nečlanice Bosne in Hercegovine, Srbije, Črne gore in Moldavije; regiji v okviru države članice Nemčije (Baden-Wuerttemberg, Bavarska) in del Ukrajine.

Organ upravljanja je Urad za nacionalno gospodarsko planiranje (ONEP), Budimpešta, Madžarska.

Višina sofinanciranja iz ESRR znaša: **201.526.848 evrov**.

Glavni cilj programa je snovanje, preizkušanje in izvajanje razvojnih politik ter odzivov na skupne izzive in potrebe. Program se še oblikuje.

Vsebina programa

Prioriteta 1	Inovativno in družbeno odgovorno Podonavje
1.1.	Izboljšanje okvirnih pogojev za uravnotežen dostop do znanja
1.2.	Povečanje veščin in znanj za inoviranje
Prioriteta 2	Varovanje okolja in upravljanje virov
2.1.	Kulturna in naravna dediščina kot razvojna dejavnika
2.2.	Biološka raznovrstnost in ekosistemi
2.3.	Upravljanje voda ter preprečevanje in upravljanje s tveganji
Prioriteta 3	Dobro povezano Podonavje
3.1.	Regionalna mobilnost: povezovanje sekundarnih in terciarnih vozlišč s TEN-T infrastrukturo
3.2.	Okolju prijazni in nizko-ogljični prometni sistemi – rečni, morski, pristaniški, multimodalne povezave
3.3.	Koordiniranje pametnih sistemov distribucije energije
3.4.	Izboljšanje regionalnega planiranja in usklajevanja na področju energije
Prioriteta 4	Dobro upravljanje v Podonavju
4.1.	Večnivojsko in transnacionalno upravljanje kot krepitev institucionalnih zmogljivosti javne uprave
4.2.	Podpora makroregionalni strategiji za Podonavje
Prioriteta 5	Tehnična pomoč
5.1.	Zagotavljanje učinkovitega in nemotenega izvajanja programa

Prevladujoči **upravičenci** so: pravne osebe javnega prava, pravne osebe pod javnim nadzorom, zasebne institucije, organizacije, združenja.

Program Srednja Evropa

Program obsega celotno območje Poljske, Češke, Slovaške, Avstrije, Madžarske, Slovenije in Hrvaške, južne in vzhodne regije Nemčije (Stuttgart, Karlsruhe, Freiburg, Tuebingen, Gornja Bavarska, Spodnja Bavarska, Gornje Pfalško, Gornje Frankovsko, Srednje Frankovsko, Spodnje Frankovsko, Švabska, Berlin, Brandenburg, Meklenburg-Pomorjansko, Dresden, Chemnitz, Leipzig, Saška-Anhalt, Turingija) ter severne regije Italije (Piemont, Valle d'Aosta, Ligurija, Lombardija, Bozen, Trento, Veneto, Furlanija-Juljska krajina, Emilija-Romanja). Segra na območje štirih makroregionalnih strategij, bodisi obstoječih ali v nastajanju (za Baltsko morje, Podonavje, Jadransko-jonska, Alpska). Programu se je na novo pridružila Hrvaška.

Organ upravljanja ostaja regija Mesto Dunaj, Dunaj, Avstrija.	
Višina sofinanciranja iz ESRR znaša: 246.602.270 evrov.	
Cilj programa so pametne rešitve za regionalne izzive s transnacionalnim sodelovanjem ter krepitev upravljaljskih zmogljivosti regij in relevantnih akterjev.	
Vsebina programa	
Prioriteta 1	Sodelovanje za boljšo inovativnost in konkurenčnost Srednje Evrope
1.1.	Izboljšanje trajnih povezav med akterji inovacijskih sistemov za krepitev regionalnih inovacijskih zmogljivosti
1.2.	Izboljšanje znanja in veščin za napredovanje gospodarske in družbene inovativnosti regij
Prioriteta 2	Sodelovanje na področju energije za znižanje ogljičnega odtisa
2.1.	Razvijanje in izvajanje rešitev za povečanje energetske učinkovitosti in rabe obnovljivih virov energije v javni infrastrukturi
2.2.	Izboljšanje teritorialno usmerjenega planiranja energetskih politik in strategij za preprečevanje podnebnih sprememb
2.3.	Krepitev zmogljivosti za planiranje mobilnosti na funkcionalnih urbanih območjih za zmanjšanje izpustov ogljikovega dioksida
Prioriteta 3	Sodelovanje na področju naravnih in kulturnih virov za trajnostno rast
3.1.	Izboljšanje sposobnosti za integralno okoljsko upravljanje za varovanje in trajnostno rabo naravnih virov in dediščine
3.2.	Izboljšanje zmogljivosti za trajnostno rabo kulturne dediščine in virov
3.3.	Izboljšanje okoljskega upravljanja funkcionalnih urbanih območij za prijetno bivanje
Prioriteta 4	Sodelovanje na področju prometa za boljšo povezanost Srednje Evrope
4.1	Izboljšanje planiranja in koordiniranja regionalnih potniških prometnih sistemov za boljše povezovanje z nacionalnimi in evropskimi omrežji
4.2.	Izboljšanje koordinacije deležnikov tovornega prometa za več multimodalnih, okolju prijaznih rešitev
Prioriteta 5	Tehnična pomoč
5.1.	Uspešno izvajanje programa sodelovanja
5.2.	Nudenje podpore prijaviteljem in upravičencem ter krepitev vključenosti relevantnih partnerjev v izvajanje programa
Prevladujoči upravičenci so: pravne osebe javnega prava, pravne osebe pod javnim nadzorom, zasebne institucije, organizacije, združenja.	

2) Medregionalni programi

Medregionalni programi pokrivajo območje vseh držav članic in nekaterih tretjih držav, da bi lahko vse regije EU imele dostop do znanja in izkušenj. Namenjeni so izboljšanju uspešnosti kohezijske politike. Programi medregionalnega sodelovanja se ne razlikujejo po geografskem območju, temveč po vsebinski osredotočenosti, ki je značilna za vsak posamezni program.

Programi medregionalnega sodelovanja spodbujajo:

- a) izmenjavo izkušenj na določenih tematskih področjih med partnerji po celotni Evropski uniji z namenom opredelitve in širjenja primerov dobrih praks ter njihovega prenosa v programe Cilja 1 v fazi izvajanja projektov oziroma, kjer je to primerno, tudi v programe sodelovanja (INTERREG EUROPE);
- b) izmenjavo izkušenj pri opredelitvi, prenosu in širjenju dobrih praks in inovativnih pristopov z namenom povečanja uspešnosti programov sodelovanja (INTERACT III);
- c) izmenjavo izkušenj pri opredelitvi, prenosu in širjenju dobrih praks v zvezi s trajnostnim urbanim razvojem, vključno s povezavami med urbani in podeželski območji (URBACT III);

d) analize trendov razvoja glede na cilje teritorialne kohezije, vključno s teritorialnimi vidiki gospodarske in socialne kohezije in skladnega razvoja Evropske unije s študijami, zbiranjem podatkov in drugimi ukrepi (ESPON 2020).

Prijave na javne razpise so možne le v okviru programov INTERREG EUROPE, URBACT III in ESPON 2020, saj je program INTERACT III namenjen pretežno udeležencem na programski ravni in se sredstva ESRR ne dodeljujejo prek javnih razpisov.

Projekti medregionalnih programov so bolj strateške narave in zaradi svoje kompleksnosti zahtevajo usposobljene partnerje, saj gre za projekte s širšim partnerstvom iz več držav. Ključni neposredni učinki projektov se tudi tu kažejo predvsem kot: skupne analize primerov dobrih praks, skupne strategije, akcijski načrti, usklajene metodologije in orodja, analize razvojnih trendov, vzpostavljanje sistemov upravljanja na različnih področjih, pilotne aktivnosti, prenos znanj in izkušenj med institucijami in regijami.

Program INTERREG EUROPE	
Program obsega celotno območje 28 držav članic ter Norveško in Švico.	
Organ upravljanja ostaja regija Nord-Pas de Calais, Lille, Francija.	
Višina sofinanciranja iz ESRR znaša: 359.326.000 evrov .	
Cilj programa je pomagati evropskim regijam izboljšati oblikovanje politik na regionalni ravni ter njihovo izvajanje v okviru operativnih programov Cilja 1 in programov evropskega teritorialnega sodelovanja s pomočjo izmenjave, razširjanja in prenosa izkušenj, znanj in dobrih praks med evropskimi regijami.	
Vsebina programa	
Prioriteta 1	Raziskave, tehnološki razvoj in inovacije
1.1.	Raziskave ter zagotavljanje infrastrukture in zmogljivosti za inoviranje
1.2.	Podpiranje procesa inoviranja akterjev v regijskih inovacijskih verigah na področjih pametne specializacije in inovacijskih priložnosti
Prioriteta 2	Konkurenčnost malih in srednje velikih podjetij (MSP)
2.1.	Podpiranje MSP v vseh fazah življenjskega cikla in spodbujanje razvoja, rasti in inovacij
Prioriteta 3	Nizkoogljično gospodarstvo
3.1.	Vzpodbijanje prehoda na nizkoogljično gospodarstvo
Prioriteta 4	Okolje in učinkovita raba virov
4.1	Varstvo in razvoj naravne in kulturne dediščine
4.2.	Vzpodbijanje zelenega gospodarstva in eko-inovacij ter uvajanje sistemov upravljanja z okoljem
Prioriteta 5	Tehnična pomoč
5.1.	Maksimiranje uspešnosti in učinkovitosti upravljanja in izvajanja programa INTERREG EUROPE
Prevladujoči upravičenci so: javne pravne osebe in pravne osebe pod javnim nadzorom	

Program INTERACT III	
Program obsega celotno območje 28 držav članic ter Norveško in Švico.	
Organ upravljanja ostaja samoupravna regija Bratislava, Bratislava, Slovaška.	
Višina sofinanciranja iz ESRR znaša: 39.393.000 evrov .	
Cilj programa je spodbujati izmenjavo izkušenj z namenom, da se poveča uspešnost programov in ukrepov evropskega teritorialnega sodelovanja ter okrepi uporaba instrumenta Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS) s pomočjo krepitve institucionalnih zmogljivosti in učinkovite javne uprave.	

Vsebina programa	
Prioriteta 1	Krepitev institucionalnih zmogljivosti
1.1.	Izboljšanje zmogljivosti za upravljanje in kontrolo programov evropskega teritorialnega sodelovanja
1.2.	Izboljšanje zmogljivosti programov evropskega teritorialnega sodelovanja za doseganje ciljev in informiranje o rezultatih programov
1.3.	Izboljšanje zmogljivosti za upravljanje programov evropskega teritorialnega sodelovanja s pomočjo inovativnih pristopov (npr. evropsko združenje za teritorialno sodelovanje, EU makroregionalne strategije)
Prioriteta 2	Tehnična pomoč
2.1.	Uspešno izvajanje programa sodelovanja
Prevladujoči upravičenci so: upravljalne strukture programov (ETS, IPA programi z državami kandidatkami in potencialnimi državami kandidatkami, programi ENI ob zunanjih mejah EU; čezmejni, transnacionalni in medregionalni programi), nacionalni/regionalni deležniki evropskega teritorialnega sodelovanja in deležniki evropskega teritorialnega sodelovanja na ravni EU (npr. Evropska komisija, Evropski parlament).	

Program URBACT III	
Program obsega celotno območje 28 držav članic ter Norveško in Švico.	
Organ upravljanja je Generalni komisariat za skladen teritorialni razvoj (Commissariat Général à l'Egalité des Territoires), Pariz, Francija.	
Višina sofinanciranja iz ESRR znaša: 74.302.006 evrov .	
Cilj programa je širjenje znanja in dobrih praks med mesti in drugimi političnimi ravni z namenom spodbujanja celostnega trajnostnega razvoja ter povečanja učinkovitosti regionalne in kohezijske politike s pomočjo mednarodnih izmenjav, usposabljanja ter kapitalizacije in diseminacije. Povezovanje mest za izmenjavo izkušenj in znanj na področju vsebin mestnih politik bo omogočilo izboljšanje učinkovitosti in vpliva mestne politike na mesto.	
Vsebina programa	
Prioriteta 1	Spodbujanje trajnostnega urbanega razvoja
1.1.	Izboljšanje sposobnosti mest za vodenje trajnostnih urbanih politik in praks z uporabo celovitega vključujočega pristopa
1.2.	Izboljšanje oblikovanja trajnostnih urbanih politik v mestih
1.3.	Izboljšanje izvajanja trajnostnih urbanih strategij in aktivnosti v mestih
1.4.	Zagotavljanje dostopa do znanj in izkušenj s področja trajnostnega urbanega razvoja za strokovnjake in odločevalce z namenom izboljšanja urbanih razvojnih politik
Prioriteta 2	Tehnična pomoč
2.1.	Maksimiranje uspešnosti in učinkovitosti upravljanja in izvajanja programa URBACT III
Prevladujoči upravičenci so: institucije na področju urbanega razvoja, nosilci urbanih razvojnih politik in organi odločanja v mestih.	

Program ESPON 2020	
Program obsega celotno območje 28 držav članic ter Norveško, Švico, Islandijo in Liechtenstein	
Organ upravljanja ostaja Ministrstvo za trajnostni razvoj, infrastrukturo ter prostorsko planiranje in razvoj, Luksemburg.	
Višina sofinanciranja iz ESRR znaša: 41.377.000 evrov	
Cilj programa ESPON 2020 je nadaljevati konsolidacijo Evropske opazovalne mreže za teritorialno kohezijo in prostorski razvoj ter rast podpore in uporabe vseevropskih, primerljivih, sistematičnih in zanesljivih podatkov o prostorskem razvoju.	

Vsebina programa	
Prioriteta 1	Teritorialne evidence prostorskih podatkov, prenos, opazovanje, orodja in doseganje ciljnih skupin
1.1.	Nadaljevanje priprave evropskih teritorialnih evidenc/prostorskih podatkov skozi aplikativne raziskave in analize
1.2.	Nadgradnja prenosa znanja in uporabe analitičnih orodij za uporabnike
1.3.	Izboljšano teritorialno opazovanje/spremljanje in orodja za teritorialne/prostorske analize
1.4.	Večje doseganje ciljnih skupin in njihova uporaba teritorialnih evidenc/prostorskih podatkov
1.5.	Vitko in učinkovito izvajanje programa
Prioriteta 2	Tehnična pomoč
2.1.	Vitko, uspešno in učinkovito izvajanje programa in zmanjševanje administrativnih bremen
<p>Izvajanje projektov po posameznih specifičnih ciljnih se bo odvijalo na podlagi razpisa storitvenih pogodb v povezavi z ESPON EZTS, ki so ga za namen izvajanja programa ustanovile Luksemburg in tri belgijske regije in nastopa kot upravičenec. Pri projektnih aktivnostih lahko sodelujejo raziskovalci, univerze, inštituti ipd.</p>	